

Ειδώλιο θηλυκής θεότητας με το έμβλημα της τριπλής Σελήνης, που παραπέμπει στους τρεις σταθμούς της ζωής μιας γυναίκας: κόρη, μητέρα και ηλικιωμένη.

Μια γυναίκα μιλάει για όλες τις γυναίκες

Ένα βιβλίο με ψυχή που γράφτηκε με ολόκληρο το σώμα

ΑΜΑΝΤΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Το μακρό ταξίδι της μιας μέρας στην άλλη εκδ. Πατάκη, 2025, σελ. 400

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΓΕΡΓΑΝΤΗ

Μια γυναίκα—μητέρα, κόρη, σύζυγος, συγγραφέας— δεν μπορεί να κοιμηθεί, ελέω εμμηνόπαυσης. Κατά τη διάρκεια όλων μιας νύκτας αιπίνας, εμφανίζεται στο σκοτάδι η Παναγία, με τигρή ρόμπα, βελούδινο νυχτικό και γαλάζιο μαντίλι. Η επίσκεψη της παράδοξης αυτής παρουσίας γίνεται τακτικό γεγονός και αποτελεί έναυσμα για μια πυρετώδη έρευνα, σε εκκλησιαστικά κείμενα, ζωγραφικούς πίνακες, ψυχαναλυτικά εγχειρίδια, ονειρορροές και Ι Τσινγκ. Η πρωίδα συνδιαλέγεται με την Παναγία, με τα ερωτήματα να παίρνουν κριπτικές ή και ανατρεπτικές απαντήσεις. Παράλληλα, η πρωίδα ανατρέχει στο παρελθόν της και στη σχέση της με τις γυναίκες της ζωής της, τη δική της μητέρα, κόρη, αδελφή.

Εντελώς απροσδόκητα, ένα βράδυ η Παναγία ανακινώνει την οριστική αναχώρησή της. Η πρωίδα είναι απαρηγόρητη. Κάθε βράδυ την περιμένει διακαώς να επιστρέψει, αλλά μάταια. Το βιβλίο που έχει γράψει η πρωίδα, εμπνευσμένη από τις μεταμορφωτικές αυτές επισκέψεις, αναζητεί τους πρώτους αναγνώστες του. Θα είναι η κόρη της, η μητέρα της και ο σύζυγός της. Και οι τρεις τους θα κάνουν σκόλια που θα βάλουν τις αναζητήσεις της συγγραφέως σε νέα βάση. Ακολουθεί μια ευδιακριτομένη στο κείμενο, σαν χαρακιά, και ξεκινά το δεύτερο μέρος του βιβλίου, όπου αρχίζουν να παρατηρούνται ορισμοί λέξεων, προσωπικές μαρτυρίες γυναικών, ετυμολογικά σχόλια επί εκφράσεων γλωσσών απ' όλην την παλαιά, συνεκτικές πληροφορίες για τη βιολογία των θηλυτικών και όχι μόνο, σκόλια πάνω σε θρησκευτικά και φιλοσοφικά κείμενα. Στο τρίτο μέρος πια, ο κύκλος ολοκληρώνεται, δίνεται μια αίσθηση πληρότητας— το κεφάλαιο.

Η Αμάντα Μιχαλοπούλου γράφει ένα βιβλίο που επικεντρώνεται στη γυναικεία εμπειρία. Όπως η Σελήνη, μια γυναίκα περνά από τις φάσεις της Κόρης, της Μητέρας και της Ηλικιωμένης. Σε αντίθεση με τη Σελήνη, όμως, μια γυναίκα

Στο βιβλίο της Αμάντας Μιχαλοπούλου, η Παναγία λειτουργεί ως το απόλυτο σύμβολο της μητέρας, μιας μητέρας, η οποία όμως έρχεται να ανατρέψει τα στερεότυπα, τις έτοιμες απαντήσεις,

Κόρη, μητέρα, σύζυγος, αδελφή, φίλη, έφηβη, ηλικιωμένη. Απειροί οι ρόλοι που καλείται να παίξει μια γυναίκα.

μπορεί να ενοσρκώνει ταυτόχρονα, στο ίδιο χρονικό σημείο, και τις τρεις πραγματικότητες. Η πρωίδα εκφραστεί έκοντας στα χέρια της ως άλλα μπόλωνα ζυγκέρ και τους τρεις ρόλους—τέσορσις, αν προστεθεί και ο ρόλος της αδελφής, πέντε, αν προστεθεί και ο ρόλος της συζύγου. Τα μεταβατικά, δε, στάδια—εφηβεία, εμμηνόπαυση—επισημύουν πολλά αγωνία και μεγάλη βάση, το βιβλίο άλλοτε αποτυπώνει ακριβώς τις αγωνιώδεις νοητικές διαδρομές και αναζητήσεις μιας γυναίκας στο κατώφλι ενός νέου κεφαλαίου ζωής.

Η διάρθρωση του βιβλίου απηχεί τις διεργασίες στην ψυχοσύνθεση της πρωίδας. Το πρώτο μέρος μοιάζει τακτικά μοραμένο ανάμεσα στο όνειρο και στην πραγματικότητα, αφού τα κεφάλαια εναλλάσσονται: ένα κεφάλαιο η περιγραφή του ονείρου της βραδιάς, ένα κεφάλαιο η περιγραφή της πραγματικότητας. Η δομή αυτή καταλείπει όταν η παράδοξη, ιστόσο τακτική εμφάνιση του επαναλαμβανόμενου ονείρου σταματά απροεδοποίητα. Τα εναπομείναντα κεφάλαια του πρώτου μέρους περιγράφουν μια πραγματικότητα που έχει

ενθυλακώσει το όνειρο, αφού η πρωίδα-συγγραφέας έχει γράψει βιβλίο ιστορώντας τις βραδιές της περιπέτειας, ενώ διαφορετικά κειμενικά είδη εμφολοκαρούν, ενδεικτικά οι επιστολές της μητέρας και της κόρης της, με αφορμή το βιβλίο.

Το δεύτερο μέρος, αρκετά μικρότερο από το πρώτο, έχει πια χάσει κάθε ανισπρή συμμετρία, τα κεφάλαια δεν έχουν πλέον αριθμηση, τάξη, εξωτερικά συνοχή. Συμπλέκονται αρμονικά ετυμολογικές πληροφορίες για λέξεις και εκφράσεις, ελληνικές και ξένες, σχετικές με τη γέννα με προσωπικές μαρτυρίες γυναικών—στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και μια τρανς γυναίκα—με βιολογικά, ζωολογικά δεδομένα, θεολογία και φιλοσοφία. Στο τρίτο και τελευταίο μέρος του βιβλίου μοιάζουν να έχουν χιονευτεί όλα όσα προηγήθηκαν, όνειρα, πραγματικότητα, όλα έχουν γίνει ένα amalgama που θα καταλήξει σε μια καινούργια, αστραφτερή αποδοχή της πραγματικότητας.

«Το μακρό ταξίδι της μιας μέρας στην άλλη» είναι ένα βιβλίο που γράφτηκε όχι με το χέρι αλλά με ολόκληρο το σώμα. Ένα σώμα που γεννά, ποιά, υποφέρει από αιπίνες, κάνει έρωτα, έχει πόνο στο κεφάλαιο, θλάζει. Ένα σώμα γυναίκα. Η Παναγία λειτουργεί ως το απόλυτο σύμβολο της μητέρας, μιας μητέρας η οποία όμως έρχεται να ανατρέψει τα στερεότυπα, τις έτοιμες απαντήσεις. Η εμφάνισή της λειτουργεί ως αφορμή για να τεθούν τα ερωτήματα, η εξασφάλισή της, ως άλλος απογαλακτισμός, θα γίνει η αιτία να αναζητηθούν—ή να εφευρεθούν—οι απαντήσεις. Η συγγραφέας της «Γυναίκας του θεού» και της «Μεταμόρφωσης της» δεν καταπίνεται πρώτη φορά με το σώμα και τις επιταγές του, σε αντίθεση με ένα πνεύμα που του αντιπαρτίθεται είτε σε εξωτερική είτε σε εσωτερική πάλη. Ισως πρόκειται για το πιο προσωπικό και το πιο τολμηρό βιβλίο της Μιχαλοπούλου, με στοιχεία που θα το κατέσσαν στην αυτομυθολογία. Για άλλη μια φορά, η λήση του δράματος δεν θα έρθει με την επικράτηση της μιας ή της άλλης πλευράς, αλλά με την εύρεση της ολότητας, τη γαλήνη της αποδοχής και την πληρότητα. Αυτό, να, παραπέμπει στη γυναικεία εμπειρία.